

Håller de otäcka gubbarna på att försvinna?

Text: Tord Bodin

Barnminnet är långt säger ett gammalt ordstäv. Man glömmer det närliggande men det som hände för länge sedan det tränger fram. De gubbar vi nu skall stifta bekantskap med har jag själv varit med om att haft som effektiva barnvakter. Men de har funnits långt tidigare, frågan är snarare hur länge till de får leva i folkmun. Jag tror vi skall vara rädda om dessa gamla gubbar för de sätter onekligen fantasin i rörelse. Gubbarna hade bara en uppgift och det var att hålla barnen borta från riskfyllda ställen i närmiljön.

Den första gubben var brunngubben. Han bodde i brunnen. Han tyckte särskilt mycket om barn förstås och drog ner dem i djupet om han kom åt. Bäst att hålla sig på betryggande avstånd från allt vad brunnar hette resonerade vi barn då helt följdriktigt. På varje gård fanns en brunn med lock över och locken var i de flesta fall lätta att rubba även för barn. Det var inte så underligt att vuxna drog till med någonting ordentligt skrämmande för att barnen skulle sky brunnen. Tiderna har förändrats och brunngubben är inte lika farlig längre när de flesta får sitt vatten genom kommunens vattennät.

Så var det källargubben. Inte var det någon som ville bli sambo med honom i det svala mörkret, grymma öde. Källargubben var den som räddade årsskörden, eller för många årsbehovet av potatis och andra grödor från att bli fördärvad av vinterkyla eller värmebölja vilket kunde bli följderna om barnen gavlade för mycket med källardörren. Ja även den gubben har kanske spelat ut sin roll med moderna källarutrymmen väl belysta och föga lämplig att förvara grödorna i. Detta är något som nu mer överlåtits till dagens livsmedelsaffärer.

Så har vi ågubben. Det är den tredje i sällskapet och kanske den som överlever längst. Han bor i åar och vattendrag och det var han som höll de minsta borta från strömmande vatten. Ågubben var lång och kunde springa fort. Nog var det skrämmande figurer dessa tre men samtidigt effektiva och billiga barnvakter.

Det är väl dessa gubbar man tydligast minns, men det fanns andra faror också. Jag tänker på "sårblommorna" som var så gula och fina och växte i grunda vattendrag och diken. Man fick sår på händerna om man plockade dessa. Ja nu vet vi bättre att dessa kabbelekor hade samma uppgift som gubbarna att hålla barnen borta från farliga områden.

[Hillebygden, Nr. 2, 2010]